

Utdrag ur Nacka kommuns oljebekämpningsplan Utdrag ur kapitel 2, 4 och 5

Beslutad i natur- och trafiknämnden 2016-03-22, §71

Beslutad i miljö- och stadsbyggnadsnämnden 2016-03-23, §52

Senast reviderad 2019-10-01

Alice Ahoniemi

1 Innehåll

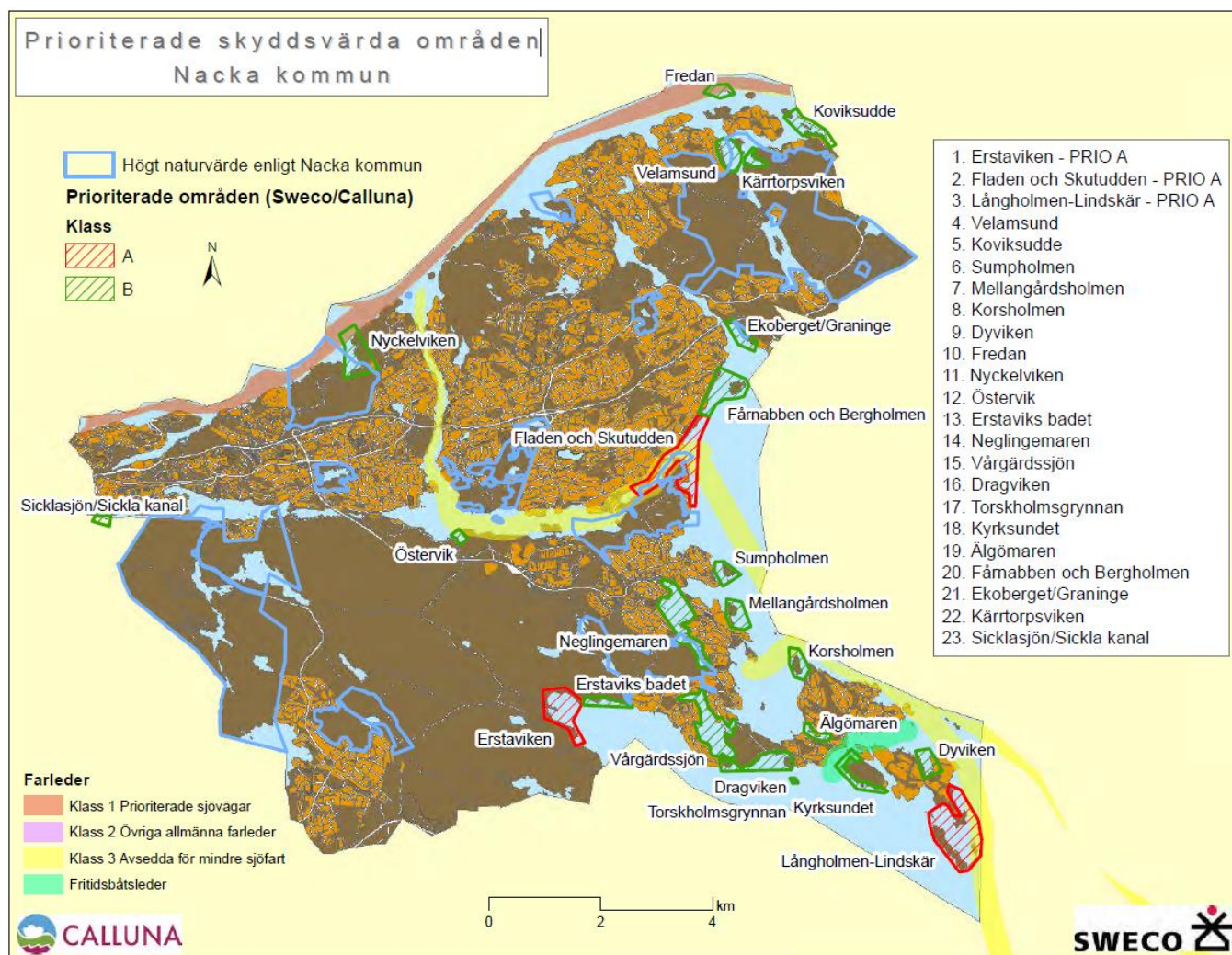
Läshänvisning	2
5.8.1 Kartor över skyddsvärda områden.....	3
4. Operativ åtgärdskalender för mindre oljeutsläpp till havs... 	4
Räddningstjänst.....	4
Saneringsfas.....	7
5.1 Mål med oljebekämpning	9
2.1 Organisation vid räddningstjänst och sanering	9
5.2 Berörda aktörer i Nacka kommun	9
5.3 Nacka kommuns ledning vid sanering	14
5.4. Nacka kommuns egna resurser	15
5.4.1 Resurslista för Nacka kommun.....	17
5.5 Avfallshantering.....	20
5.8 Hamnområden i Nacka kommun.....	22

Läshänvisning

Syftet med detta koncentrat är att den viktigaste informationen i oljeplanen ska hittas snabbt. Därför är kapitelnumreringen ”fel” ordning. Kapitelnumren stämmer överens med den ordinarie oljebekämpningsplanen och kan därför hittas lätt i den. Information som saknas i detta dokument finns i den fylligare versionen under rätt kapitel.

5.8.1 Kartor över skyddsvärda områden

1. Alla prioriterade områden finns beskrivna i bilaga 1. Nedan redovisas den övergripande kartan.

2. I InternGIS finns särskilda skikt där dessa områden redovisas:
Oljeskyddsplan
3. Som hjälpmedel för prioritering av kust finns även länsstyrelsens digitala miljöatlas. OBS – för närvarande är dock både både lokala och regionala prioriterade skyddsvärda områden markerade med samma färg i den internetbaserade kartan.: <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=e00b68a27e474926930a2197683733ea>

4. Operativ åtgärdskalender för mindre oljeutsläpp till havs

Räddningstjänst

Funktionsansvarig för aktivitet	Räddningstjänstfasen Bekämpning i strandzon och hamnar	Status
<p>Larm kommer in till Räddningstjänsten om mindre oljeutsläpp, troligen via kustbevakningen.</p> <p>Räddningstjänsten eller kustbevakningen bedömer oljeutsläppet storlek. Om utsläppet inte kräver aktiverande av krisberedskap bedöms utsläppet som mindre och nedanstående åtgärdskalender kan följas.</p>		
1. Kustbevakning	Kontakt med polismyndigheten. Polisanmälan skall alltid göras oavsett om man har ett misstänkt fartyg eller ej.	☐ Avslutat
2. Räddningstjänst – operativ ledning	Upprättande av operativ ledningsgrupp/stab.	☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
3. Räddningstjänst – operativ ledning	Håll kontakt med kustbevakningen om oljans omfattning och fortsatta spridning.	☐ Pågående ☐ Avslutat
4. Räddningstjänst – operativ ledning	Inhämta information om väderleksförhållanden av t.ex. SMHI.	☐ Pågående ☐ Avslutat
5. Räddningstjänst – operativ ledning	Inhämta information om oljans egenskaper (giftighet/ arbetsmiljö) från Kustbevakningen.	☐ Pågående ☐ Avslutat
6. Räddningstjänst – operativ ledning	Kontakta Miljöenheten/ kommunekolog i respektive kommun.	☐ Avslutat
7. Räddningstjänst – operativ ledning	Överväg resurser från Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) oljeskyddsförråd.	☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
8. Räddningstjänst – operativ ledning	Överväg övriga resurser och ta vid behov kontakt med: Naturvårdsverkets oljejour, Katastrofhjälp för fåglar och vilt, Blå stjärnan, Försvarmakten, frivilliga, m.fl.	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
9. Räddningstjänst – operativ ledning	Kontakta miljöenheten genom krisledningsgruppen om prioritering av skyddsvärd kust.	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
10. Räddningstjänst – operativ ledning	Aktivitetslogg tas i bruk.	☐ Avslutat
11. Räddningstjänst – operativ ledning	Säkerställ att samtliga enheter använder egen aktivitetslogg.	☐ Avslutat
12. Räddningstjänst – operativ ledning	Inventera nu tillgänglig personal och förbered för avlösning av personal. Kontakta vid behov inlandskommunerna.	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt

Funktionsansvarig för aktivitet	Räddningstjänstfasen Bekämpning i strandzon och hamnar	Status
13. Räddningstjänst – operativ ledning/ Miljöenheten	Beslut fattas om behov av sanering finns. Om behov finns, fortsatt följd åtgärdskalendern för saneringsfasen.	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
14. Skadeplatschef	Kommunicera lägesrapport kring insatser till räddningsledare, stab och informationsbefäl.	☐ Pågående ☐ Avslutat
15. Skadeplatschef/ Miljöenheten	Identifiera geografiska områden som ska prioriteras för förebyggande eller skadeavhjälpare åtgärder utifrån ekologiskt känsliga områden, kulturhistoriskt värde eller samhällsviktiga funktioner. Använd miljöatlas som verktyg.	☐ Pågående ☐ Avslutat
16. Skadeplatschef	Bedöm förutsättningar för förebyggande eller skadeavhjälpare åtgärder utifrån rådande miljö och väderförhållanden.	☐ Pågående ☐ Avslutat
17. Skadeplatschef	Identifiera arbetsuppgifter som skall utföras och fördela dessa mellan personalen.	☐ Pågående ☐ Avslutat
18. Skadeplatschef	Säkerställ arbetsmiljön för personalen.	☐ Pågående ☐ Avslutat
19. Miljöenheten	Samla in referensprover från de områden som kan tänkas bli berörda av oljan för att kunna undersöka eventuella miljöeffekter vid en uppföljning.	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
20. Miljöenheten	Ta beslut om hantering av oljeskadat vilt. Kontakta lokala ornitologer t ex Katastrofhjälpen för fåglar och vilt, Blå Stjärnan, Svenska naturskyddsföreningen, jägarförbundet, etc	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
21. Miljöenheten/ Väg/park och naturdrift	Förbered för hantering av avfall som uppkommer vid saneringen: transporter, kärl, lagring, etc.	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
22. Väg/park och naturdrift	Förberedande kontakt med entreprenörer inom avfallshantering.	☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
23. Väg/park och naturdrift	Fortlöpande kontakt med entreprenörer inom avfallshantering.	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
24. Kommunika-tionsenheten	Beakta informationsinsatser/media och förbered presskonferenser enligt antagen informationsstrategi (krishanteringsplanen).	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
25. Kommunika-tionsenheten	Ombesörj intern och extern information enligt antagen informationsstrategi (krishanteringsplanen).	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt

Funktionsansvarig för aktivitet	Räddningstjänstfasen Bekämpning i strandzon och hamnar	Status
26. Väg/park och naturdrift	Dokumentationssystem tas i bruk. Nacka kommun förbereder sig för övergång till saneringsfas.	☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
27. Väg/park och naturdrift	Kontakta MSB om ersättning för räddningstjänst och sanering. Alla kostnader ska dokumenteras. ¹	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
28. Kommunikationsenheten	Förbered för studiebesök från utlandet och inhemska grupper.	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
29. Miljöenheten	Förbered för hantering av oljeskadade djur, vidta åtgärder såsom kontakt med Katastrofhjälp för fåglar och vilt, Blå stjärnan, jägare, etc.	☐ Pågående ☐ Avslutat
30. Miljöenheten	Samla in referensprover från det område som kan bli berört av oljan för att kunna undersöka eventuella miljöeffekter vid en uppföljning.	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
31. Räddningstjänst – operativ ledning/ Saneringsledare	Om troligt oljepåslag på land. Förbered för saneringsfasen med att upprätta en operativ ledningsgrupp – stab inför saneringsskedet.	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt

¹Blankett för dokumentering av kostnader finns i oljeskyddsplanen.

Saneringsfas

Funktionsansvarig för aktivitet	Saneringsfasen När oljan nått strand och skadan inte längre kan förvärras	Status
32. Saneringsledare	Upprättande av en operativ ledningsgrupp – stab	☐ Avslutat
33. Saneringsledare	Aktivera rutin för uppföljning av insats, både teknisk och ekonomisk.	☐ Pågående ☐ Avslutat
34. Saneringsledare	Dokumentationssystem och aktivitetslogg fortsätter användas.	☐ Pågående ☐ Avslutat
35. Saneringsledare	Säkerställ att samtliga enheter använder egen aktivitetslogg.	☐ Avslutat
36. Saneringsledare	Utnyttja avtalade entreprenörer för saneringsinsatsen.	☐ Pågående ☐ Avslutat
37. Miljöenheten	Utnyttja saneringsmanual för att lägga nivån på saneringsinsatsen.	☐ Pågående ☐ Avslutat
38. Miljöenheten	Prioritering av saneringsinsatser görs med hänsyn till olika strandtyper.	☐ Pågående ☐ Avslutat
39. Väg/park och naturdrift	Kontakta anläggningsägare med avtal för nyttjande av redan tillståndsgivna mellanlagringsplatser för oljeavfallet.	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
40. Väg/park och naturdrift	Kontakta transportörer med avtal för planering av transporter (farligt avfall) vid en saneringsinsats.	☐ Pågående ☐ Avslutat
41. Skadeplatschef	Kommunicera lägesrapport kring insatser till räddningsledare, stab och informationsbefäl.	☐ Pågående ☐ Avslutat
42. Skadeplatschef/ Miljöenheten	Identifiera geografiska områden som ska prioriteras för förebyggande eller skadeavhjälpan åtgärder utifrån ekologiskt känsliga områden, kulturhistoriskt värde eller samhällsviktiga funktioner. Använd miljöatlas som verktyg.	☐ Pågående ☐ Avslutat
43. Miljöenheten	Genomför fältbesök för observation vid behov.	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt

Funktionsansvarig för aktivitet	Saneringsfasen När oljan nått strand och skadan inte längre kan förvärras	Status
44. Skadeplatschef	Bedöm förutsättningar för förebyggande eller skadeavhjälpande åtgärder utifrån rådande miljö och väderförhållanden.	☐ Pågående ☐ Avslutat
45. Skadeplatschef	Identifiera arbetsuppgifter som skall utföras och fördela dessa mellan personalen.	☐ Pågående ☐ Avslutat
46. Skadeplatschef	Säkerställ arbetsmiljön för personalen.	☐ Pågående ☐ Avslutat
47. Skadeplatschef	Upprätta och avveckla saneringsteam efter behov.	☐ Pågående ☐ Avslutat
48. Kommunikations-enheten	Förbered för nationella och internationella medie- och studiebesök.	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
49. Väg/park och naturdrift	Hantera saneringspersonal och frivilliga. Utrustning, utbildning, försäkringar, mat och logi, transporter, schemaläggning, mm.	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
50. Väg/park och naturdrift	Hantera oljeskadad fågel och andra djur. Kontakta lokala ornitologer t ex Katastrofhjälp för fåglar och vilt, Blå Stjärnan, jägarförbundet, Svenska naturskyddsföreningen	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
51. Saneringsledare	Avdela plats inom saneringsområdet för omhändertagande av oljeskadad fågel och andra djur.	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
52. Saneringsledare/ Miljöenheten	Beslut om att området anses sanerat.	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt
53. Miljöenheten	Uppföljning av saneringsåtgärder	☐ Pågående ☐ Avslutat ☐ Ej nödvändigt

5.1 Mål med oljebekämpning

Målet - minimera miljöskada vid oljeutsläpp

Det övergripande målet för Sveriges oljeskadeskydd är att minimera miljöskada och skada på andra samhällsvärden.

Syftet med denna oljeplan är bl a att minimera miljöskada av oljeutsläpp.

Alla aktörer har ett ansvar att känna till sin roll och att arbeta för att utsläppet orsakar minsta möjliga skada på miljön.

2.1 Organisation vid räddningstjänst och sanering

Aktuell organisationsplan för Nacka kommun finns på vår hemsida².

Om ett oljespill endast berör Nackas vattenområden och kuster är **krisledningsgruppen** den funktionella krisledning som tar övergripande strategiska beslut för Nackas del, enligt Nackas krishanteringsplan. Vilka som ingår i krisledningsgruppen beror på utsläppets storlek och karaktär. Om ett utsläpp rör flera kommuner blir Samverkansfunktion Stockholmsregionen en aktör.

Natur- och trafiknämnden har det övergripande ansvaret för sanering på strand. Detta innebär i första hand ett samordningsansvar av interna och externa aktörer som ska sanera på strand.

5.2 Berörda aktörer i Nacka kommun

Enligt ansvars- och närhetsprincipen ska saneringen hanteras på kommunal nivå. Alla aktörer måste se till att överlappa revirgränserna så att helheten blir bra.

Kommunen

Enheten för drift - offentlig utemiljö - Verksamhet för drift och underhåll av väg

Enheten svarar för planering och genomförande av drift- och underhållsåtgärder för all kommunalägd mark som är allmänt tillgänglig, t ex vägar, parker och naturmark. Arbetet leds främst av egen personal men utförs främst av entreprenörer.

1. Ansvarar för sanering av olja på stranden när räddningstjänsten är avslutad. Saneringsledare är relevant chef inom drift och underhåll, eller den som denne delegerar uppgiften till.
2. Ansvarar för logistikplanering i samband med sanering,
3. Ansvarar för hantering av oljeskadade eller döda djur.

² <https://www.nacka.se/kommun--politik/organisation/>

4. Ansvarar för att avfallshantering sker på ett tillförlitligt sätt med utsedda aktörer,
5. Ansvarar för att avfall hamnar på en godkänd behandlingsanläggning.
6. Föreslår omlastningsplatser för farligt avfall.

Enheten för fastighetsförvaltning

Ansvarar för förvaltning och utveckling av bl a Nacka kommuns mark.

Juridik- och kanslienheten - Säkerhetsfunktionen

Tillhandahåller juridisk rådgivning, säkerhetsfrågor och beslutsstöd till nämnderna och kommunstyrelsen med utskott samt kommunfullmäktige.

Kommunikationsenheten

Stöttar enheternas kommunikationsarbete samt chefer, medarbetare och kommunikatörer i kommunikationsplanering, mediestrategi, webbpublicering. De ansvarar också för att samordna vissa gemensamma kommunikationskanaler, och har ett övergripande ansvar för kommunens webbplats nacka.se.

Kontaktcenter

Ansvarar för att ge information, vägledning och stöd när det gäller frågor och tjänster kring all kommunal verksamhet.

Krisledningsgruppen

Krisledningen agerar enligt Nacka kommuns övergripande krishanteringsplan.

Nacka vatten och avfall AB - Verksamhet för avfall

Ansvarar för att bidra med kunskap om lämpliga/möjliga entreprenörer inom avfallshanteringsområdet

Miljöenheten

Miljöenheten är tillsynsmyndighet.

1. Ansvarar för sakkunskap om hälso- och miljöpåverkan genom hela saneringen.
2. Inventerar och dokumentera stränder som riskerar påslag, helst INNAN påslag!
3. Dokumenterar egna beslut och bedömningar.
4. Prioriterar områden som ska skyddas. Omprioritera när det är nödvändigt.
5. Bedömer och samråder med andra sakkunniga om skyddsmetoder och saneringsmetoder. Bedömningen bör ske i samråd med experter från t ex Oljejouren, IVL, länsstyrelsen, MSB.
6. Tillsynar tillfälliga omlastningsplatser för uppsamlad olja/farligt avfall.
7. Avgör när rent är rent. Miljöenheten bedömer när saneringen ska upphöra.
8. Miljöenheten ska även följa upp eftersläpande åtgärder efter saneringen.

Södertörns brandförsvarsförbund - SBFF

Södertörns brandförsvarsförbund (SBFF) ansvarar för räddningstjänsten inom Nacka. Ett utsläpp bedöms som räddningstjänst när det bl.a. finns behov av snabba åtgärder. Olja som hotar att nå stränder betraktas som skäl för räddnings-

tjänst. När oljan nått stranden och skadan inte förvärras, avslutas räddningstjänst och kan övergå till sanering. Sanering av stränder är endast reglerad i praxis.

Räddningstjänsten ansvarar för administration, sammanställning av kostnader samt logistik- och materielfrågor i räddningstjänstfasen vid oljeutsläpp. De kontaktar MSB angående behov av materiella eller personella resurser från de regionala oljeskyddsförråden. SBF kan ansvara för att organisera frivilliga.

SBFF utser räddningsledare för räddningstjänstinsatsen. Räddningsledaren planerar, leder, genomför och följer upp insatsen så att resurserna utnyttjas på bästa sätt. Resurserna består av - personal – materiel – organisation och tid.

Räddningsledarens befogenheter och uppgifter

Räddningsledaren får bestämma att statliga och kommunala myndigheter, som har lämpliga resurser, ska delta i räddningsarbetet om det inte allvarligt hindrar deras vanliga verksamhet.

Om räddningsinsatsen gäller insatser över flera kommuner, kan räddningsledaren även leda personal från flera kommuner. Räddningsledaren kan också utses från en annan kommun om de har en särskilt lämplig kompetens.

Andra aktörer utanför kommunen

Kustbevakningen - KBV

Vid utsläpp av skadliga ämnen till havs inom Sveriges sjöterritorium ansvarar KBV för räddningstjänsten. Vattendrag, kanaler, hamnar och insjöar i Nacka är kommunalt ansvar. KBV förvarar oljeskyddsmateriel i regionala oljeskyddsförråd i bl a Djurö, Oskarshamn och Slite.

Länsstyrelsen och Samverkansfunktion Stockholmsregionen

Länsstyrelsen ska stötta kommunerna med underlag för beslut och prioritering. Vid stora kommunala räddningsinsatser kan Länsstyrelsen överta ansvaret från den kommunala räddningstjänsten inom en eller flera kommuner³. Om insatserna även gäller statlig räddningstjänst ska länsstyrelsen se till att insatserna samordnas.

Samverkansfunktion Stockholmsregionen har utvecklats för att få en effektiv samverkan vid kriser. Denna funktion grundar sig på Länsstyrelsens roll är att vara en sammanhållande funktion före, under och efter kriser. Vid behov hanteras frågor om att koordinera och samordna insatser och information.⁴

Havs- och vattenmyndigheten - HAV

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) är en statlig myndighet som ansvarar för bl a havs- och vattenplanering och tillsyn. HaV:s uppgift är att titta på hur oljan och de olika saneringsmetoderna påverkar havs- och strandmiljön.

³ enligt 4 kap 10 § i Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

⁴ <http://www.lansstyrelsen.se/stockholm/Sv/manniska-och-samhalle/krisberedskap/regional-samordning/Pages/samverkansfunktion-stockholmsregionen.aspx>

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap - MSB

MSB kan förstärka kommunernas egna resurser vid stora oljeutsläpp. Från oljeskyddsdepåer kan kommuner få materiel och personal med specialkompetens. Vid ett oljeutsläpp till sjöss kan räddningstjänsten förstärka sina resurser med materiel från MSB:s oljeskyddsdepåer. Materielen ska kunna transporteras 25-50 mil inom 10-15 timmar.

Materielen i oljeskyddsdepåerna passar inte alla typer av oljeskyddsarbeten. Det kan därför bli nödvändigt att kommunen får komplettera med materiel som är anpassade till den aktuella situationen

Kommunerna har rätt till ersättning⁵ av staten för de saneringskostnader som de drabbas av vid utsläpp av olja eller andra skadliga. MSB prövar och administrerar kommunernas rätt till ersättning från staten efter det att ett oljeutsläpp har inträffat. Det krävs dock en noggrann dokumentation av skador samt alla kostnader och arbeten, för att kommunerna ska få ersättning.

Naturvårdsverket - NV

Naturvårdsverket är en central miljömyndighet och ska bl.a. göra uppföljningar av miljöeffekter av utsläpp av olja.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut - SMHI

SMHI kan göra prognoser om spridningen av oljan vid ett utsläpp, med dessa som underlag kan förebyggande åtgärder styras till de områden där riskerna för oljepåslag är störst.

Oljejouren

Oljejouren arbetar på uppdrag av bl a HaV som expertstöd vid olje- och kemolyckor till havs och i inlandsvatten. Här finns experter med kunskap om:

- miljöeffekter av olja- och kemikalieutsläpp
- förebyggande och skyddsåtgärder vid bekämpning och sanering av olja och kemikalier
- risk- och sårbarhetsanalyser till följd av olja- och kemikalieutsläpp
- kompetens om hur olja och kemikalier förändras och rör sig efter ett utsläpp.

Oljejouren ger kostnadsfri rådgivning och info åt räddningstjänst, länsstyrelser och kommunernas miljö- och hälsokontor vid utsläpp av olja och kemikalier.⁶

Frivilliggrupper -FRG

Insatser från frivilliga är en resurs i samband med en oljesanering. Men det krävs att insatserna kanaliseras via en befintlig frivilligorganisation. Alla frivilliga måste registreras samt skriva på avtal. Avtalsmall vid anställning av frivilliga finns på

⁵ Enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor

⁶ <http://www.sweco.se/sv/SwecoOljejouren/Om-Oljejouren/>

den interna oljesidan och i Nackas oljeskyddspärm. Nedan är exempel på några organiserade verksamma frivilliggrupper. Mer info finns i Oljebekämpningsplanen.

- Nacka Värmdö Räddningssällskap (NVRS)
- Insatsförsvaret – f.d. Hemvärnet
- Naturskyddsforeningen
- Nordens Viltrehabilitering (NVR)
- Sjöräddningssällskapet

5.3 Nacka kommuns ledning vid sanering

Krisledningsorganisation

Vid kris ska krisledningsorganisationen följa Nackas generella krishanteringsplan. Denna organisation träder bara i funktion vid extraordinära händelser. Nackas krisledningsarbete utgår från tre nivåer.

	Nivå	Krisens kännetecken
1.	Krisledning på lokal nivå	Händelsen kan hanteras av berörd enhet/ verksamhet. Stadsdirektören ska informeras.
2.	Krisledning på central tjänstemannanivå – Stadsledningskontorets övergripande tjänstemannaansvar	Händelsen berör flera verksamheter och/eller kan inte enbart hanteras lokalt. Stadsledningskontorets krisledning tillträder. Stadsdirektören är sammankallande.
3.	Krisledning på central politisk nivå	Krisledningsutskott tillträder och har möjlighet att ta över beslutsrätt och ansvar från andra nämnder.

Krisledningen samordnar berörda verksamheter och sammankallar **krisledningsgruppen**. De ansvarar för att samordna informationen till media, allmänhet och Nacka kommuns personal.

Personal från **Enheten för drift - offentlig utemiljö** ska i första hand samordna resurser t ex frivilliga organisationer, entreprenörer med fordon och maskiner.

Miljöenheten ansvarar för prioritering av känsliga områden och tillsyn enligt miljöbalken vid ett oljeutsläpp.

Operativ ledning vid räddningstjänst

Operativ ledning sköts av SBFF vid situation som definieras som räddningstjänst. Operativ ledning vid ett oljepåslag är räddningstjänstens stab samt kommunens resursgrupper. Arbetet leds av en **räddningsledare**.

Operativ ledning vid sanering - Saneringsstab

När oljepåslaget övergår till saneringsskede flyttas ansvaret för fortsatt arbete till Enheten för drift - offentlig utemiljö. Saneringsstaben liknar den operativa. För att saneringsstaben ska ha nödvändig kompetens bör personal från oljeskydds-förrådet ingå. Saneringen leds av **saneringsledaren**. Saneringsledaren utses av krisledningsgruppen i samråd med Räddningstjänsten. Räddningsledaren kan bli saneringsledare.

Saneringsgrupp

Saneringsgruppen gör saneringen. Saneringsgrupperna leds av **skadeplatschefer** i första hand från räddningstjänsten. Se även: Larmplan för frivilliggrupper.

Vid saneringen kan militär personal, frivilliga eller annan personal som kommunen anlitar medverka, förutom den egna personalen.

5.4. Nacka kommuns egna resurser

Ett oljepåslag genererar ett stort behov av resurser. Vid sanering är behovet av personal och material allra störst.

Översiktliga åtgärdskalendrar

Varje kommunal resursgrupp behöver ta fram en översiktlig åtgärdskalender, särskilt anpassad till oljeskyddsberedskap. Grupperna har ett antal identifierade problem och frågeställningar som kan bli aktuella vid en oljeolycka.

Ansvarsfördelning, lämpliga åtgärder och ev. kommentarer beskrivs sedan i åtgärdskalendrarna som ska tas fram i samarbete med kontaktpersoner från respektive grupp.

En mall för de kommunala resursgruppernas översiktliga åtgärdskalendrar finns i oljeskyddsplanen, se kap 4. Till åtgärdskalendern ska det också tas fram en förteckning över kontaktpersoner.

Kommunens resursgrupper

Nacka kommun har organiserat ansvaret för olika resurser i ett antal identifierade grupper. Resursgrupperna består av olika nyckelfunktioner inom verksamheterna och bemannas av personal med befogenheter och sakkunskap inom respektive område. Varje grupp har ett ansvarsområde och ska vid behov träda in.

Avfall – ansvar för omlastning och tillfällig lagring av avfall

Verksamheten avfall ansvarar för att platser för omlastning av oljeavfall finns och för att platser för tillfällig lagring iordningställs där oljan plockas upp från strand. Ansvarar även för att hanteringen på ytorna sköts tillfredsställande och miljömässigt korrekt.

Oljeförorenat avfall - farligt avfall - skickas för mellanlagring/behandling till mottagare med tillstånd att hantera avfallet.

För transport av avfall inklusive farligt avfall krävs tillstånd enligt 26 § avfallsförordningen (2001:1063). Den som lämnar över avfall inklusive farligt avfall är skyldig att kontrollera att:

1. att transportören har tillstånd till transport.
2. att mottagaren har det tillstånd som krävs för att hantera det farliga avfallet.

För varje transport av farligt avfall ska det upprättas ett transportdokument av avsändaren⁷. Dokumentet ska innehålla uppgift om avsändare, mottagare, transportör, avfallsslag och avfallsmängd samt undertecknas av avsändaren och vid mottagandet av mottagaren.

I Naturvårdsverkets föreskrifter om transport av avfall (NFS 2005:3) finns ytterligare uppgifter om vad transport-dokumentet ska innehålla.

⁷ Enligt 41 § avfallsförordningen

Ekonomi- och personalansvar

Ansvar och kvaliteten på ekonomisk dokumentation är mycket viktigt vid återsökning av de kostnader som uppstått. Vid räddningstjänst gör administrativ personal från SBFF detta arbete. Under saneringsskedet bör de ekonomiska utgifterna dokumenteras av den enhet som ansvarar för saneringen. I oljeskyddsplanen finns mer info, blanketter för dokumentation av kostnader.

Informationsansvar

Informationsarbetet leds av informatör som ingår i den ledningsgrupp som har den strategiska ledningen. I kommunens ledningsplan för extraordinära händelser finns en särskild informationsplan som beskriver hur arbetet ska organiseras.

Vid inblandning av flera kommuner

När flera kommuner berörs kan resurser genom t.ex. Samverkansfunktion i Stockholmsregionen behövas för att kunna få en gemensam bild av situationen.

Materiel- och anskaffningsansvar

Enheten för drift - offentlig utemiljö och NVOA-avfall ska

- samordna interna och externa aktörer så att hela organisationen förses med den utrustning som behövs och
- ser till att materiel som krävs för att klara saneringsarbetet tas in.

Samordningen sker i första hand av en grupp som består av personal från verksamheterna i nära samarbete med saneringsledaren och räddningstjänst.

Miljöfarligt avfall och när är det tillräckligt rent?

Miljöenheten ansvarar för kunskap angående miljöprioriteringar. Enheten är delaktig under hela saneringsprocessen och har tillsyn över avfallshanteringen. Som hjälpmedel för prioritering av kust finns den digitala miljöatlasen. Miljöenheten ska bedöma när saneringen kan avslutas.

Transport- och förplägnadsansvar

Enheten för drift - offentlig utemiljö och NVOA-avfall ansvarar och samordnar interna och externa aktörer som biträder med de fordon som behövs för transport av upptagna oljeprodukter, eventuella maskiner samt person- och materialtransporter.

Dessa verksamheter ansvarar även för samordning av behovet av kost och annan likvärdig service till organisationen.

Frivilliggrupperna

Frivilliggrupperna lyder under räddningsledare eller kommunledningen. De utför uppdrag på begäran av kommunal eller statlig räddningsledare eller av kommunledningen. Nacka-Värmdö Räddningssällskap (NVRS) har egen ledning, fordon, radiosamband och försörjningsmöjligheter.

Alla frivilliga måste registreras. När frivilliga anlitas för sanering kan NVRS kallas in för att registrera och organisera de frivilliga.

5.4.1 Resurslista för Nacka kommun

Funktion	Ansvarig	Antal
Central krisledning/ operativ ledning	Stadsdirektören avgör om händelsen bedöms som extraordinär händelse	
Ledningspersonal	?	
Information (intern och extern)	Kommunikationsdirektören ansvarar för att personal sätts in för att informera på webben	
Lokaler, loggföring, IT		
Administration, Dokumentation, Ekonomi	Administrativ direktör	
Experter och resurser	Stadsdirektören	
Samverkande myndigheter och organisationer	Stabsenheten ”trygg & säker” ser till att telefonlistor är uppdaterade	3
Omhändertagande av fågel och vilt	Oklart vilken enhet som har ansvaret eller om det är delat beroende på viltets tillstånd. Ansvar för levande vilt – NTN Ansvar för dött oljeförorenat vilt=farligt avfall – väg/ park och naturdrift Tillsyn -MSN	1 viltvårdare FRG
Instruktörer/utbildare	FRG	10-tal ledare samt max 150 tillgängliga medlemmar
Skadeuppföljning	Miljöchefen/ miljöenheten	
Saneringspersonal	Väg/ park och naturdrift/ FRG	
Sjukvårdspersonal	Den vanliga sjukvården generellt, men FRG har viss sjukvårdsutrustning om de är inblandade	
Dykare för provtagning	Parkdriften	Har upphandlad resurs
Material, sanering på stranden		

Funktion	Ansvarig	Antal
Fordon	Väg/park och naturdrift	Egna resurser och Samordning med entreprenörer
Terrängfordon	FRG	4 hjullastare 2 bandvagnar
Spolbilar	Väg/ park och naturdrift beställer av privat aktör.	
Sugbilar	Väg/ park och naturdrift beställer av privat aktör.	
Båtar för strandnära sanering	SBFF? Miljöenheten	SBFF/ Nacka 1 st eka
Grävlastare	Upphandlad resurs	enstaka
Hjullastare	Vägdrift	1
Saneringsutrustning		
Strandrensningmaskiner	Privata aktörer	
Skimmer	KBV Eventuellt privata aktörer	
Länsor	SBFF/ Nacka KBV /MSB Privata aktörer	XXX m XX m XX m
Stranddukar	KBV/ MSB Privata aktörer	
Hinkar	KBV/ MSB	
Spadar	KBV/ MSB	
Containers	KBV/ MSB	
Plastsäckar	KBV/ MSB	
Skyddsutrustning		
Stövlar	Nacka kommun/ FRG	
Andningsskydd		
Handskar	Nacka kommun/ FRG	
Skyddskläder	Nacka kommun/ FRG	
Övrigt		
Förrådscontainers	SBFF med Kustbevakningen på Djurö	

Funktion	Ansvarig	Antal
Mottagning, lagring och behandling av avfall	Privata aktörer i regionen	
Mellanlagringsplatser	Koviks avfallsdeponi Cija-tank, Kummelberget	2 lokala mellanlagringsplatser i privat regi
Avfallsmottagare	Väg/ park och naturdrift ansvarar för att avfallet kommer till rätt mottagare	Ett antal i regionen
Transporter		
Transporter och logistik (ej avfall)	FRG Säkerhetsfunktionen, Nacka Inga avtal finns	4 hjullastare lastas med frivilliga Hyr bussar av SL
Transporter och logistik (avfall)	Privata aktörer i regionen	
Containertransporter	Privata aktörer i regionen	
Bilar, kranar	Privata aktörer i regionen	
Personaltransporter	FRG SL Privata aktörer i regionen	Begränsat antal Hyr bussar av SL
Sambandsutrustning	Säkerhetsfunktionen avropar FRO	4-5 personer
Mat, hygien och logi		
Mat och dryck	FRG	1 kokutrustning
Toaletter	Väg/ park och naturdriften /Fritid Privata aktörer i regionen	
Övrigt		
Sjukvårdsmaterial	FRG	Sjukvårdsutrustning
El-aggregat	FRG Vägdrift	1 fyrhjulsdragen 3 st små portabla elverk
Portabel belysning	FRG	1

5.5 Avfallshantering

När oljan nått land och den inte kan komma ut i vattnet igen avslutas räddningstjänst, men oljan är fortsatt kommunens angelägenhet.

I grunden är det den som släppt ut oljan är ansvarig för att ta upp den. Denna situation är ett undantag till den regeln då det kan ta flera år att fastställa vem det är och då det ibland inte ens går att fastställa. Därför går kommunen oftast in, agerar ansvarig och tar upp oljan.⁸

Förslag till platser för upptagning, mellanlagring och slutlig behandling av oljeförorenat avfall redovisas i detta kapitel.

Avfallshantering där avfallet uppstår

Vid sanering uppstår mycket oljeblandat avfall – det uppsamlade oljeblandade avfallet klassas som farligt avfall.

Vid val av plats,

- för att tillfälligt förvara oljeavfall som uppstår vid saneringen och
- vid omlastning för vidare transport,

är det lämpligt att samråda med miljöenheten (tillsynsmyndighet). Miljöenheten är med och bedömer platsens lämplighet och vilka skyddsåtgärder som krävs.

Den tid som omlastning pågår ska hanteringen av det oljeförorenade avfallet ske med bästa tillgängliga teknik för att hindra ytterligare spridning av olja till miljön. Lagring bör ske i t ex container. Lagring direkt på mark ska undvikas. **Satsa på att i så tidigt skede som möjligt sortera avfallet.**

Upptagningsplatser - tillfällig upptagning och omlastning

Hamnar är en resurs vid upptagning och omlastning av förorenat material.

Tillgängligheten till hamnen och kvalitén på infrastrukturen är en väsentlig faktor, för att lastbilar ska kunna hämta materialet för transport till mellanlagringstation med tillstånd.

Ofta är det önskvärt att spärra av hamnar som riskerar att påverkas av oljebältet för att undvika att olja tränger in och förorenar hamnområdet. Hamnar är ofta svårsanerade. Avspärrning innebär även risk för konflikter med båtägare.

Alla hamnar på kommunal mark föreslås kunna användas för upptagning och omlastning av förorenat material, om förutsättningarna i övrigt är de rätta. Avgörande är djup vid kaj eller brygga och tillgänglighet för lastare och lastbilar. Lämpligheten för upptagningsplatser måste utredas närmare när frågan blir aktuell.

⁸ <https://www.havochvatten.se/hav/fiske--fritid/miljopaverkan/oljeutslapp/stod-verktyg-och-ansvar-vid-ett-oljeutslapp.html>

Avfallstransporter på väg till behandling

För transport av farligt avfall krävs tillstånd⁹. Länsstyrelsen beviljar dessa tillstånd. Den som lämnar avfallet har en skyldighet att kontrollera att transportören har tillstånd att hantera farligt avfall. Det samma gäller när transportören ska överlämna avfallet till mottagaren.

Mellanlagring hos godkänd mottagningsanläggning

Avfall insamlat av både kustbevakning och kommun ska transporteras till anläggningar som har tillstånd att hantera, behandla eller deponera oljeavfallet. Vid sanering efter stora oljeolyckor behövs väl planerade anläggningar för mellanlagring. Anläggningar där oljeavfallet får lagras innan det slutbehandlas. Om tillfällig lagring sker på annan plats än vid sanerings- eller omlastningsområdet är det fråga om mellanlagring av farligt avfall, vilket är anmälnings- eller tillståndspliktigt¹⁰.

Vid anmälningsplikt måste anmälan lämnas in i god tid innan mellanlagringen börjar.

Om tillstånd krävs måste tillståndet vara klart innan mellanlagringen startar. Det är en relativt omfattande och tidskrävande process, vilket inte möjligt när sanering ska påbörjas inom kort. Mellanlagring av farligt avfall måste därför ske vid befintliga anläggningar. Dessa har kanske inte har möjlighet att ta emot allt avfall som uppstår på kort tid.

Befintliga närliggande anläggningar som tog emot farligt avfall för mellanlagring 2016 framgår nedan. **Nacka kommun har inga egna anläggningar för tillfällig mellanlagring av oljeavfall.**

Den som skickar iväg avfallet måste alltid kontrollera innan att mottagaren har giltiga tillstånd för att ta emot avfallet. Exempel på lokala anläggningar för mellanlagring av farligt avfall i avvaktan på borttransport till behandlingsanläggning.

- Cija-tank AB i Kummelberget – Jourtelefon 08-555 517 30
- SUEZ Återvinningscentral på Kovik - Tel. 08-519 330 00 (växel)

Döda djur

Döda djur som inte önskas av Statens Veterinärmedicinska Anstalt eller vetenskapliga institutioner är riskavfall. Dessa ska lämnas till destruktion i förbränningsanläggning. Kontrollera med SUEZ eller OCAB Syd om de tar emot döda oljeskadade fåglar för destruktion.

⁹ enligt 26§ avfallsförordningen (2001:1063) i miljöbalken

¹⁰ enligt 9 kap. miljöbalken(1998:808).

5.8 Hamnområden i Nacka kommun

Utdrag ur Södertörns brandförsvarsförbunds handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor för räddningstjänst och förebyggande verksamhet i bl a Nacka. Reviderad 2012-02-03, § 3

Hamnområden inom Södertörns brandförsvarsförbund

1 Bilaga 8. Södertörns brandförsvarsförbund - Handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor. Fastställt i direktionen för Södertörns brandförsvarsförbund 2011-10-07, § 63. Reviderad 2012-02-03, § 3

Hamnområde Bergs oljehamn, Nacka kommun

Hamnområdet vid Bergs oljehamn täcks in i det vattenområde som är kommunalt ansvar.

Området bestäms av från väster av kommungränsen mot Stockholm och Lidingö till en linje rakt mellan Elfviks udde (Lidingö) till Eols udde (Nacka).

Vattenområdet begränsas mot Baggensfjärden av en linje rakt norrut från spetsen av Kyrkogårdsudden.

Bild 1 Rödmärkerat vatten är definierat som kommunalt hamnområde

Förtydligande av gränsdragning

I samråd med Sjöfartsverket och Kustbevakningen har följande tolkningar mellan kommunalt och statligt ansvarsområde överenskommit med SBFF:

- **Skurusundet-Lännerstasunden-Fladen-Bofloden (Nacka):** Kommunalt ansvar. Begränsas i norr av en linje dragen rakt västerut från udden vid Lilla Björknäs och i sydost av en linje rakt norrut från spetsen av Kyrkogårdsudden.
- **Sicklasjön och Järlasjön (Nacka):** Kommunalt ansvar
- **Vårgårdssjön (Nacka):** Kommunalt ansvar

Nacka kommun / Beslutad i natur- och trafiknämnden 2016-03-22, §71

Beslutad i miljö- och stadsbyggnadsnämnden 2016-03-23, §52

Utdrag ur Nacka kommuns
oljebekämpningsplan
Utdrag ur kapitel 2, 4 och 5

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*

